

SPECTACOLUL LUMII EVREIEȘTI

Regizorul *Steven Spielberg* a prezentat publicului cel mai controversat film politic din cariera sa. „München” (care rulează și în cinematografele din România) dezbate o problemă „fierbinte” cu o valabilitate generală - cea a terorismului și combaterii lui. Este sintagma biblică: „dinte pentru dinte” cel mai adecvat răspuns? Care sunt consecințele unor astfel de acțiuni asupra desfășurării în continuare a

evenimentelor, dar și asupra celor implicați în răzburarea celor uciși, cu aceleași mijloace ca ale asasinilor? Accepți „victimele colaterale” ca pe ceva firesc, un element ineluctabil al procesului sau ai muștrări de conștiință? În ce măsură executanții pot fi manipulați și implicați în alte acțiuni decât scopul propriu-zis? Teme nu numai politice, ci și psihologice, chiar filosofice, la care, în condițiile acestui război dur dus împotriva terorismului, este foarte greu să găsești o soluție.

De la bun început, Spielberg s-a confruntat cu opoziția și criticile, nu ale colegilor lui de breaslă, ci ale celor care, într-un fel sau altul cunoșteau subiectul, respectiv pedepsirea de către serviciile secrete israeliene a asasinilor

„MÜNICH” un film controversat

sportivilor uciși la Olimpiada de la München - teroriștii palestinieni. I s-a reproșat, în primul rând, că s-a inspirat dintr-o carte, „Răzburarea”, scrisă de ziaristul canadian George Jonas, pe baza unor interviuri cu „Avner”, conducătorul *comando*-ului israelian, dar pe care Mossad-ul l-a negat. Spielberg a declarat atunci că lucrarea a fost doar una dintre surse, documentarea lui fiind mult mai vastă. La apariția filmului a fost acuzat de antiisraelism și simpatie față de arabi. Într-un interviu acordat revistei „Der Spiegel” (pe care-l publicăm în această pagină), regizorul încearcă să lămurească lucrurile.

Din punct de vedere artistic, filmul - foarte puternic ca impact, cu interpreți bine selecționați (Eric Bana este foarte bun în rolul lui Avner, alături de Daniel Craig,

Michael Kassovitz și alții) - are câteva deficiențe. Lungimea sa, de peste două ore, scade din ritmul acțiunii și obosește spectatorul. Fără voia regizorului, pelicula devine oarecum tezigă, concepțiile lui Spielberg nu sunt transmise prin mijloace cinematografice specifice, ci, de multe ori, în mod declarativ. Problema morală a lui Avner, asasinarea și a altor personaje, nu numai a celor de pe listă, pare una oarecum falsă în condițiile în care și aceștia s-au dovedit a fi teroriști, implicați în alte atentate. Se vede strădania pentru o așa numită „echidistanță”, ceea ce a nemulțumit și partea israeliană și cea palestiniană.

Mesajul filmului este inacceptabilitatea și inutilitatea folosirii terorismului. Dar ce mijloace să folosești pentru combaterea lui? Nici Spielberg, nici alții n-au putut da până acum un răspuns.

STEVEN SPIELBERG se explică în revista „Der Spiegel”

Steven Spielberg consideră că a abordat subiectul filmului „cu cât mai puțină părtinire politică sau compromis”... și că, „în calitatea lui de evreu american, a fost foarte conștient de sensibilitățile pe care le implică acest conflict israeliano-palestinian”. Atacurile vehemente împotriva lui, calificativele „pacifist orb” și „trădător al cauzei Israelului”, nu l-au speriat. „Din fericire, cei care au scris astfel de lucruri reprezintă o minoritate insignifiantă, dar gălăgioasă. Mă întristează să văd cât de înguști la minte și dogmatici sunt unii fundamentalisti de dreapta din S.U.A. Din fericire, persoanele la ale căror păreri țin apreciază «München» din cu totul alt punct de vedere. Este vorba de evreii liberali din America, dar chiar și de familiile unor victime din Israel care au preluat mesajul filmului”, arată Spielberg. Regizorul nu este de acord cu acuzațiile unora că „ar fi pus un semn de egalitate morală între teroriștii palestinieni și următorii lor israelieni”. „Este o aiureală. Luarea ostaticilor la München și uciderea lor este o crimă demnă de tot disprețul. Dorința de a înțelege cauzele unui asasinat nu înseamnă că-l și accepți. A înțelege nu înseamnă a ierta. A înțelege nu înseamnă să fii împăciuitor; este o atitudine curajoasă și foarte puternică” - afirmă Spielberg. El respinge și acuzația că ar fi „umanizat” terorismul, susținând că fiind vorba de ființe umane, „nu a vrut să le demonizeze, ceea ce nu înseamnă că s-ar relativiza acțiunile lor sau că ar fi privite cu simpatie”. „Dar eu cred că, dacă nu se pun întrebări despre motivele, rădăcinile terorii, aș întina memoria victimelor... Nu pretind că voi oferi cu filmul meu un plan de pace pentru Orientul Mijlociu. Dar aceasta înseamnă că trebuie să lăsăm problemele în seama celor care le simplifică exagerat, extremiștilor evrei și extremiștilor palestinieni, care, până în zilele noastre, consideră orice fel de soluție negociată în Orientul Mijlociu o formă de trădare? Am vrut să folosesc puternicul instrument al filmului pentru a prezenta publicului un subiect cu care cei mai mulți sunt familiarizați într-un sens abstract sau numai dintr-un punct de vedere părtinitor”, afirmă regizorul.

„Măsura luată de Golda Meir a fost corectă”

Referindu-se la membrii echipei israeliene, Spielberg arată: „Nu cred că vreunui dintre agenții implicați i-ar fi plăcut să omoare... dar aceasta a fost sarcina pe care au îndeplinit-o cât de bine au putut. La început au fost convinși cu toții că fac ceea ce trebuie și nu și-au putut imagina consecințele pentru ei înșiși, pentru propria dezvoltare, pentru sufletul lor”. El opinează că „deoarece München a fost o traumă națională pentru Israel... măsura luată de Golda Meir de a se răzbuca a fost corectă. În același timp, o campanie de răzburare, chiar dacă va contribui la descurajarea terorismului, ar putea avea consecințe de neprevăzut, i-ar putea schimba pe oameni, i-ar brutaliza, ar duce la decăderea lor morală. Violența dă naștere la violență”.

„Din tinerețe, am fost un apărător înfocat al Israelului”

„Din ziua în care am început să gândesc politic și să-mi dezvolt valorile morale, din fragedă tinerețe, am fost un apărător înfocat la Israelului. Ca evreu, sunt conștient cât de importantă este existența Israelului pentru supraviețuirea noastră, a tuturor.”

Filme cu tematică evreiască și artiști evrei - nominalizați la Premiile Oscar pe 2006

• Două filme care prezintă conflictul israeliano-arab, din două poziții diferite, se află pe lista nominalizărilor pentru cel mai prestigios premiu internațional din cinematografie. Este vorba de pelicula „München” (cinci nominalizări - cel mai bun film, cel mai bun regizor, cea mai bună adaptare, cel mai bun montaj, cea mai bună coloană sonoră). • Filmul palestinian „Paradise Now” - câștigătorul „Globului de Aur” pentru cel mai bun film străin - a fost nominalizat și pentru Oscar, în aceeași categorie, ca și filmul german „Sophie Scholl: The Final Days”, istoricul unei celule antinaziste din München în timpul celui de-al doilea război mondial. • *Joaquin Phoenix*, a cărui mamă se trage dintr-o familie evreiască ortodoxă din New York, a fost nominalizat în categoria „Cel mai bun actor”, pentru interpretarea rolului legendei muzicii country, John Cash, din filmul „Walk the Line”. • *Lake Gyllenhal*, de asemenea cu mamă evreică (scenarista Naomi Foner Gyllenhal) a fost nominalizat în categoria „Cel mai bun actor” într-un rol secundar din filmul „Brokeback Mountain”. • *Rachel Weisz* (ai cărei părinți evrei s-au refugiat din Ungaria, respectiv Austria, în Marea Britanie, în anii '30 în fața prigoanei naziste) a fost nominalizată în categoria „Cea mai bună actriță” într-un rol secundar din filmul „The Constant Gardener”. • *Woody Allen* a fost nominalizat în categoria „Cel mai bun scenariu”, pentru „Match Point”, iar *Noah Baumbach* - pentru „The Squid and the Whale”. • *Dan Futtermann* a fost nominalizat în categoria „Cea mai bună adaptare”, pentru „Capote”. • Alte două personalități vor avea un rol central în cadrul acordării Oscarurilor: *Jon Stewart*, cunoscutul moderator al emisiunii „The Daily Show”, va fi gazda ceremoniilor, iar producătorul *Gil Cates* va conduce, pentru a 13-a oară, transmiterea prin televiziune.

Auschwitz-ul
într-o altă ipostază

ANGELIKA
KIRCHSCHLAGER
în rolul Sophiei

„Volkoper” din Viena a prezentat opera „Alegerea Sofiei”

Puțină lume știe că, după ce a fost ecranizat, aducându-i lui Meryl Streep un Oscar de interpretare, romanul lui William Styron, „Alegerea Sofiei”, a devenit operă. Eroina este o poloneză catolică, deportată la Auschwitz și obligată să decidă care dintre cei doi copii să rămână în viață. Romanul, ca de altfel și filmul și opera, ilustrează pregnant ideea că Holocaustul nu a fost și nu este un atribut în exclusivitate al evreilor, ci a afectat dramatic și viețile tuturor celor care s-au confruntat cu nazismul. Muzica operii aparține compozitorului englez *Nicholas Maw*. După premiera de la Covent Garden, ea a fost prezentată de curând la „Volkoper” din Viena, rolul Sophiei revenindu-i sopranei *Angelika Kirchschlager*, care l-a interpretat și la Londra. Autoritățile austriece au decis să pună în scenă această operă în memoria Holocaustului, dar și pentru marcarea unor importante evenimente pentru Austria: cea de a 60-a aniversare a celei de-a doua republici și a păcii, 50 de ani de la Tratatul de Stat, respectiv retragerea sovieticilor de pe teritoriul țării și zece ani de la aderarea Austriei la U.E.

Pe scena Teatrului de Operă și Balet din Budapesta

Baletul „Romeo și Julieta la Ierusalim”

Unul dintre marile succese ale Teatrului de Operă și Balet din Budapesta este spectacolul *Romeo și Julieta la Ierusalim*, cunoscuta dramă a lui Shakespeare fiind adaptată, cu anumite modificări, la conflictul israeliano-palestinian. Referindu-se la reprezentație, *Ivan Marko* - fost balerin, regizorul și coregraful spectacolului, care, în perioada 1991-1993, a activat la Academia Rubin din Israel - a arătat că în baletul compus de el „conflictul nu este între două familii ce se dușmănesc. Este vorba, mai degrabă, de o confruntare între tradiții și culturi, între două religii și culturi legate între ele în multe feluri, dar care, în același timp, se află în conflict din cauza urii dintre cele două popoare”. Marko dorește să arate publicului că „dragostea și umanismul pot depăși inimițiile. Ca evreu, am vrut să-mi exprim sentimentele cu privire la conflictul israeliano-arab”, a spus el.

În această versiune, Romeo nu are familie. Un rabin, care-l înlocuiește pe preotul catolic din piesa originală a lui Shakespeare, reprezintă părintele simbolic al lui Romeo. Rabinul binecuvântează căsătoria secretă a celor doi îndrăgostiți. De asemenea, sfârșitul este modificat. După ce au băut licoarea otrăvită, cei doi rămân în viață. „Este un *happy end*, deoarece exprimă dorința mea ca până la urmă conflictul să fie soluționat”, afirmă Marko. În timpul spectacolului, cu excepția momentelor în care dansează cu Romeo, fața Julietei este acoperită. Când familia Julietei se află pe scenă, muzica este arabă. Aparițiile lui Romeo sunt însoțite de muzică evreiască est-europeană.

Biletele pentru spectacol s-au epuizat pentru următoarele luni și, în curând, reprezentația va fi mutată într-un teatru mai mare. Ansamblul a fost invitat de-acum în Suedia, Norvegia, Finlanda, S.U.A. și Mexic, iar spectacolul va fi prezentat și la Festivalul Israel din Ierusalim.

IVAN MARKO

Spectacolul
va fi
prezentat
în Suedia,
Norvegia,
Finlanda,
S.U.A., Mexic
și la
Festivalul
Israel
din Ierusalim

Pagină realizată de
EVA GALAMBOS